

Nejsou vidět, nejsou cítit, zato plní lékařské statistiky a stránky novin, jmenují se jednoduše

Dioxiny

"Nové poznatky výzkumu ukazují, že dioxiny jsou nebezpečnější, než se předpokládalo. Svými vlastnostmi (především schopností bioakumulace) dlouhodobě ohrožují zdraví obyvatel," konstatuje zpráva Světové zdravotnické organizace (WHO) z května 1998.

Co to jsou dioxiny a kde vznikají?

Jako dioxiny je souhrnně označováno 210 chemických látek ze dvou skupin odborně nazývaných jako polychlorované dibenzo-p-dioxiny PCDDs a polychlorované dibenzofurany PCDFs.

Protože tyto látky mají rozličnou toxicitu, přepočítávají se jejich naměřené koncentrace

na tzv. toxický ekvivalent (I-TEQ), který vyjadřuje míru jedovatosti toho kterého dioxinu ve vztahu k nejtoxičtějšímu z nich (2,3,7,8 tetrachlordibenzo-p-dioxinu - 2,3,7,8 TCDD). Tento dioxin je mimo jiné charakteristický pro znečištění staré výroby pesticidu ve Spolaně Neratovice.

Vznik dioxinu souvisí s výrobou chlóru. Ten se hromadně začal využívat především po 2. světové válce, protože bylo nutné najít tzv. mírové využití pro hromadně vyráběný bojový jed. "Výhodu" sloučenin chlóru dlouhou dobu lidé spatřovali v jejich chemické stabilitě. Ta však na druhé straně způsobila kumulaci látek jako jsou DDT, polychlorované bifenyly (PCB) a freony na Zemi. Bez chlóru by nebylo dioxinů.

Hlavními zdroji dioxinů jsou spalovací

procesy a chemický průmysl. K významným zdrojům dioxinů patří chemické a hutnické provozy, spalovny odpadu, ale také spalování odpadů v domácích topeništích. V České republice byl sice v roce 2000 zaveden emisní limit pro dioxiny, ale lobby spaloven se jeho platnost nakonec podařilo oddálit až na konec roku 2004.

Účinky dioxinu na lidské zdraví

Nejtoxikčtější z dioxinu (2,3,7,8 TCDD) byl Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny zařazen k potenciálním karcinogenům. U dětí vystavených vyšším expozicím dioxinů se projevilo zpoždění ve vývoji motoriky a celkový negativní dopad na nervovou soustavu. Potvrzen je vliv dioxinů na kardiovaskulární systém.

Negativní působení dioxinů na hormonální procesy (jsou to tzv. endokrinní narušitelé) je zřejmě nejzávažnější. Ohrožují mužskou plodnost i zdraví žen.

Dioxiny se k nám dostávají cestou potravního řetězce - vzduchem, vodou a půdou do potravin, které jíme.

Závěry Světové zdravotnické organizace

V květnu 1998 za účasti WHO, Mezinárodní agentury pro výzkum rakoviny (IARC) a řady dalších mezinárodních organizací byla uspořádána konzultace WHO k problematice dioxinů. Výsledkem jednání bylo přehodnocení přípustného denního příjmu z 10 na 1 až 4 pg I-TEQ/kg hmotnosti/den.

Konečným cílem by podle WHO mělo být snížení denního příjmu pod 1 pg I-TEQ/ kg hmotnosti/den. který je již považován za bezpečný. U vyššího příjmu není zdravotní stav dlouhodobě zaručen.

Zpráva WHO doporučuje ihned přistoupit k omezení všech velkých zdrojů jako jsou spalovny odpadu či některé chemické provozy a zabránit tak kontaminaci potravin. Kolem 90 - 95 % dioxinů se totiž do lidského těla dostává stravou, především z potravin s vyšším obsahem živočišných tuku.

Sdružení Arnika

"Program toxické látky a odpady"

Chlumova 17, 130 00 Praha 3

tel. 222 781 471, e-mail: arnika@arnika.org

© Sdružení Arnika

Vydání letáku podpořila Nadace ROS z prostředků fondu Phare Access EU.